

~~N:o. 1792~~

Isseennese

labbikatsmissesit

Summala laste digusse

päärast.

(238) 238

RA 205.

Bibliotheca
universitatis
Dorpatensis

Tallinnas,

trükkitud Lindworsi kirjadega.

A-205 18527

Arch. ens.

~~Handwritten scribbles and numbers~~

Von dem Estländischen Evangelisch-Lutherischen Consistorio wird hierdurch attestirt, daß in vorliegender Schrift, betitelt: „Isseen nese läbbikatsmissest“ u. s. w. nichts wider die heil. Schrift und die symbolischen Bücher der Evangelisch-Lutherischen Kirche enthalten ist.

Reval, Dom, den 15. May 1852.

Nr. 414.

E. G. Fid,
Assessor Consistorii.

Rud. Hörschmann, Secr.

(L. S.)
882

Der Druck dieser Schrift wird unter der Bedingung gestattet, daß nach Vollenbung desselben die vorschriftmäßige Anzahl von Exemplaren der abgetheilten Censur in Dorpat vorgestellt werde.

Dorpat, den 12. Juni 1852.

Für den abgetheilten Censor

Rector Carl Michwiz.

(L. S.)

702-A

Armas õdde Issandas! Sa iggatsed wägga,
et woiksid ütelda usko ennesel ollewad, ja kir-
jotad: wahhest wägga kartlikko asja seestpidi
innimese polest Sul ollewad, mil usna kahhe
wahhel olled, kas Sul Jummal laste õigus
on, ehk mitte, ja mittoford sellepärastki, kas
Jummal armo ja pühha Waimo teggemisse
lääbi süddame uus sundimine on asset leidnud
So seest.

Sind tulleb siis ka nende laste hulka
arwata, kes ei teagi ennast lapsed ollewad?
Sest iggatsedes sowid ennesele üht armo, mis
ammo jo So kä, ja olled ühhe õnna asja
pärrast kartuses ja mures, mis So sees jo
sündinud, ja woiksid wäga rõmus olla.

Mis pean ütleva? On So sefordne süd-
dame seisus ükski haigus, egga terve Sinno
ust? Ehk on se üks peälekaamine? Ehk on
se Sinno süddame tunnistusse heäl, mis Sulle
rõõm? Ehk ka wahhest monni mu eksitamine?
— Sest se keik woib olla.

Üks tõssine haigus on se, kui inimenne
omma usko aina tuutmiste peäle toetab, ja

033023931

ei mitte sündinud asiade, egga selge Zummala
sanna peäle. Et nüüd meie tundmissed meie
iggafordse seestpididise seisust möda, teised on,
se siis saab ka usso polest nissuggusel haigel
nenda ollema; agga ei sa sündinud asjad mit-
te teiseks, egga olle tänna Jah ja homme jälle
Ei mitte. —

Neid haigussti on käl, mis on ussohaigusse; se
sest kui innimenne uskus woib terweks sada,
ehk terwe olla, (wata Tit: 1, 13. ja 2, 2)
selge assi siis käl on, et ta uskus ka woib
haigeks sada, ehk haige olla. Ja nenda on,
ja tulleks nissuggused haigusse käl naesterahwa
haiguste hulka arwata, sest et neid ni sagge-
daste naesterahwaist leitakse — kui neid praego
mitte jubba tihti käl ka meesterahwa seas
olleks. Agga lubba käl on, et omma usso
jures ka tundmissed woivad olla, ja on nem-
mad rõmustawad ja õnsad, et meie siis
süddame jahhutamiseks, tannalikkult neid
wasto woime wõtta; agga omma usso nende
peäle toetada, se on kartlik assi; se aiab
meid se wahhe seisusse sisse, mis meie teitide jag-
go siin taewa al on, kus ei olle meie muud
kui agga samisses, agga ep olle ükski täieste
weel kätte sanud, ja mis on kui haigusse ja
tõrwe wiisil, ja üks nõdrus, mis hinge waen-
lane ei jätta prufimatta mitte, raske peale-
kaimiste ning kiusatuste alla meid jates; sest
sedda teif, mis nõdrussest on meie sees, ei
jätta temma selle peäle ei ial katsmata.

Agga ka süddame tunnistusse heäl woib se
olla, ehk ka pühha Waimo meletulletamine,
nomimine, õppepetamine ehk juhhatamine.

selle peäle, et meie tõeste ep olle weel mitte ueste sündinud, ehk et parrast meie uut sündimist, meie middagi on tulnud, mis ue innimisse õige kaswamisse wasto seisab. Sest ueste sündinud lapsed on küt ikka lapsed, agga nemmad on alles pissofessed ja nõdrad, ja pearwad kaswama ja rammo wõtma, ja sedda kaswamist pannaakse mitmel wiisil neile kinni. Agga eks Jummalala laps, kes õiete ei woi kaswada, selle parrast ei olle mitte Jummalala laps? Oh armas õdde Isandas! woid sedda teada, et Jummalala laps olled; minna ussun sedda, ja ei woi ses mitte kahhe wahhel olla. Agga woib küt olla, et se selle kaswamisfega lapse põlwes mitte õiete eddasi ei tahha sada, ja kusi Sinna sedda arro wõttad, et ei olle Jummalala laste õigus Sul mitte. Agga on So arrowõtminne ka õige?

Woib siis ka monni eksitus jures olla. Eksitused woivad jures olla Jummalala laste õigusfist ja uest sündimisfist, ka armoseisusfist illeülitse, ehk ka kaswamisfist parrast sündimist, ja sedda woib jalle se wäljakaswamisfega täie ea polest Kristusse sees, seggada. Ja nisuggused kahhes mõttes ollemissed ja seggatussed neist, saatwad eksitused üggapiddi hästi forda minnema, ni hästi kui taelad maddand pu peäl.

Agga kui pimme on, siis sütakse künalt põlema, ja wadetakse sedda walges, mis tulleb wadata, et woib arro sada. Ja, armas õdde! künal on jo sütud; ja meil ep olle tarwis mund kui sedda liggi tua ja omma süddamesse

lasta paista. Ja se on se elle Jummalä sanna. Ja temma selge paiste jures tahhame need sured küssimisted, kas Jummalä laste õigus mul on, ehk mitte; kas ollen ueste sündinud ehk ollematta enneses nüüd läbbikasta. Need sannad, misga pühha kirri need seisusfed keigeenamiste nimmetab, on:

I. Iggauest ello ollema;

II. Jummalast sündinud ehk ueste sündinud ollema.

III. Kristusse pärralt, ehk Kristusse, ehk Kristusse sees ollema.

Tahhame nende kolme keigeenamiste prugitud Jummalä laste õigust nimmetawa sannade järrele, need keigesüllemad Püblisalmid nüüd süleswõtta ja teine teise kõrwa vanna. Ja süs katsugo iggaüks waikseste süddamest ennast läbbi, ja moistko omma süddame-tunnistust möda, kas nisuggused pühha kiria tundmisse märgid Jummalä laste õigusses temma jures on, ehk mitte. Se saab meile walgust andma.

I. Kel on iggawenne ello?

1.) „Kes ussub Poia sisse, sel on iggawenne ello; agga kes ei ussu Poia sanna, se ei pea sedda ello näggema, waid Jummalä wihha jääb temma peäle.“ Joan.: 3, 36. Joan.: 11, 25. 26.

2.) „Edest, tõest minna ütlen teile: Kes minna sanna kuleb, ja ussub sedda, kes mind on läffitanud, sel on iggawenne ello, ja ei tulle mitte kohto alla, waid on surmast ello sisse läinud.“ Joan.: 5, 21.

3.) „Keik mis Jäsa minnule annab, se tulleb minno jure, ja kes minno jure tulleb,

tedda ei tahha ma mitte wäljalükkada. Eest minna ollen taewast mahhatulnud, ei mitte, et ma teen omma tahtmissse, waid selle tahtmissse järrele, kes mind on läkkitanud. Agga se on Jäsa tahtminne, kes mind on läkkitanud, ei minna ühtegi ei kauta sest, mis Temma minnule ei annud,, waid, et ma sedda wiimsel päwal ülesärratan. Agga se on selle tahtminne, kes mind on läkkitanud, ei iggawenne ello peab ollema iggaühhel, kes Poega näab ja Temma sisse ussub, ja minna tabhan tedda ülesärratada wiimsel päwal." Joan. 6, 37-40.

4.) „Jesús ütles neile: Töest, töest minna ütlen teile: kui teie ei sõ mitte inimesse Poia lihha, egga jo Temma werd, siis et olle ello teie sees. Kes minno lihha sööb, ja minno werd joob, sel on iggawenne ello, ja minna ärratan tedda üles wiimsel päwal." Joan. 6, 53, 54.

5.) „Kes omma ello armastab, se kautab sedda, ja kes omma ello wihtab siin mailmas, se hoiab sedda iggawessseks elluks." Joan. 12, 25.

6.) Agga se on iggawenne ello, et nemmad tundwad Sind, sedda ainust tõssist Jummalat, ja Jesust Kristust, tedda Sinna olled läkkitanud," Joan: 17, 3.

7.) „Nenda kui ühhe pattolangmissse läbbi sü on tulnud keikide inimeste peäle huffasamissseks, nenda on ka selle ühhe Kristusse õigusse läbbi Jummalat arm tulnud keikide inimeste peäle ello õigeksamissseks; et otsego kui pat on kui kunningas wallitsenud surmas,

nenda ka arm peaks kui fundringas waltitsemis-
õigusse läbbi iggawessels elluks." Rom. 5,
18. 21.

8.) „Sest kui teie lihha järrele wõttate
ellada, siis peate teie surema; agga kui teie
Waimo läbbi ihho teud wõttate suretada,
siis peate teie ellama." Rom. 8. 13.

9.) „Ellage waid, nenda kui kõhus on,
Kristusse armooppetusse järrele, et teie — —
ühhes waimus seisate. ja ühhes meles ühtlase
woitlete armooppetusse usso läbbi, ja et teie
ei lasse ennast ärraehmatada ei mingisuggusse
asja seest neist, kes wastopannewad; se on neile
huffaminnemisse, agga teile õnnistusse tähheks,
ja se Jummalast. Sest se on teile armust
antud Kristusse parrast, et teie ei pea mitte
ükspäänis Temma sisse uskuma, waid ka
Temma parrast kannatama." Wilit. 1, 27, 29.

10.) „Kui Kristus meie ello armwalik-
luks saab, siis peate ka teie Temmaga
an sees armwalikkuks sama." Kol. 3, 4.

11.) „Meie teame, et meie surmast olleme
tulnud ello sisse, sest et meie armastame wen-
nad. — — Iggaüks, kes omma wenna wiha-
kab, se on inimesse tapja, ja teie teate, et ei
ühhelgi inimesse tapjat ei olle iggawest ello
ennese sisse jäwad." 1 Joan. 3, 14. 15.

12. „Kui meie inimeste tunnistust wasto-
wõttame siis on Jummal tunnistus ju-
rem, sest se on Jummal tunnistus, mis
Temma on tunnistanud ommast Pojast. Kes
ussub Jummal Poia sisse, sel on tunnistus
ennese sees. — Ja se on se tunnistus, et
Jummal meile on iggawest ello annud, ja

Jesamma ello on Temma Poia sees. Kellal se Poeg on, sellet on ello, kellel Jummalä Poega ei olle. sellet ei olle sedda ello mitte." 1 Joan. 5. 9. 11. 12.

Noh, armas ödde! katsu ennast läbbi se Jummalä se pühha Waimo tunistusse järrele, agga ei mitte monne pea jälle mödaminnewa tundmist järrele. Omma süddame seestpiddisse tunnistusse seest saad Sa tunda, kas sest, mis nende küssimiste sees siin nimmetud, middagi So sees on sündinud, praego alles So jures, ja kas kaswamas, seismas ehk taggasi minnemisse peäl. On keigest sest So jures, So, Sunnoga ilma sündinud ollemisest, Jummalä armo läbbi, ei middagi weel teisels saanud, ehk sest sündinud, mis need seia üllepandud 12 Piibli numrid nimmetawad, egga proegegi weel sündimas, ja üsna Jummalä armo läbbi, ja Sul ep olle märko sest, ei Sul middigi waiak, egga iggatssemist täiema ellamisse järrele Jummalas, ellawa ma ossasamisse järrele Temmaga Jesusse sees, ei ka vallumist ja õhkamist selle järrele, egga ka halle meelt, et keiges ses taggasi olled: ei olli Sul kis iggawest ello weel mitte. Sest ello agga woib ello järrele, täiema ello järrele, ossasamisse järrele elloga iggatseda. Kussa surm on, ei olle ello pudusse tundmist seäl mitte, eaga ka iggatssemist täiema ello järrele Jummalas, egga ka täiema ossasamisse järrele Jesussega, kes se iggawenne ello isse on. Igga waimus surnud inimmesest woid Sa selgeste sedda ärranähha.

Jummal hoidko mind, armas õdde! Sind
 maggama unumissele, ehk surmale Sind rõõs-
 timast. Agga halle meel on mul, et ma Sind se
 Jummalas armo peäle mis So ilmasurtematta
 hingele õnsaks õsaks sanud, mitte julgem,
 mitte rõõmsam, mitte tännalikkum, mitte en-
 nam armastust, kannatust ja julget lotust täis
 pean näggema ja teadma. Jah, armas õdde!
 Sul on suur hallastamine Jummalast õsaks
 sanud; Sul on iggawenne ello armust antud
 ja kinkitud. Sest rõmustan Sinno eest süd-
 damest, ja kidan Jummalat se eest; agga
 woib kül olla, et praego üks wiwitus, üks
 kaskwamisse üllespiddaminne ehk on; agga selle
 ülle wõttab Sulle Jssand, kui Sa Sedda
 sellepärrast pallud, tõeste isse otsust anda, ehk
 on Sulle sedda wahhest annud jo, enne kui
 sesinnane ramatoke ehk Sinno kätte saab
 sama. — Woib ehk ka olla, et Sinno wigga
 wahhest sest, et Je'ust ommast silmist wägga
 olled ärrakautand, wägga armaste Temma,
 se usso algaja ja lõppetaja peäle üllessewa-
 dates. Sest Apostel ütleb, et keik, kes
 Temma sisse ussumad, pearwad pattude
 andeksandmist sama Temma nimme sees, se
 on, ei mitte ühhegi asja läbbi, mis inimenne
 isseennesest ehk teeb, waid selle läbbi, mis Je-
 sus Kristus meie eest olli, ja teggi, ja ikka
 weel Jssa jures meie eest on teggemas. Sedda
 pannakse saggerasse kül wägga pissut tähhele
 egga moolda paljo selle ülle järrele. Ja selle-
 pärrast arwan tarmis se nimmetud salmi jure
 Joan. 6, 40. kus Jssand ütleb: „Kes Wo-
 ega näab ja Temma sisse ussub, sel peab ig-

gawenne ello ollema," — weel ütelda, et need saamad niisammo paljo on, ja weel täesminne neid woiks ümberpanna: „Kes Poega tähhele panneb, uskudes Temma peäle ülles watab, sel on iggawenne ello. Sest usklikkust Poia tähhelepannemisest, isseärranis Temma waewa te peäl Issa jure Ketsemane aedas Kolaata mäe peäl, sest jättame kül wägga paljo pudust. Sepärrast pean need seitse Paas-tojuttust, mis ka makele on trükkitud, Sulle kutma. Ee neid, nemmad wiist sawad paljo kasso Sulle saatma.

Koskem nüüd ka selle teise küsimisse peäle:

II. Kes on Jummalast sündinud ehk ueste sündinud, ja Jummalala laps süs?

1.) „Agga ni mitto, kui Tedda wastowõt-sid, neile andis Temma melewalda Jummalala lapsiks sada, kes Temma nimme sisse uskwad, kes ep olle werrest, ei lihha tahtmissest, egga mehhetahtmissest, waid Jummalast sündinud.“ Joani. 1, 12 13.

2.) „Wadage missuggust armastust Issa meie on annud, et meid peab Jummalala lasteks hütama Sepärrast ei tunne maailm meid mitte, sest ta ei tunne Tedda. Mo armad, meie olleme nüüd Jummalala lapsed, ja ei olle weel mitte arwalikkus sanud, mis meie peame ollema; agga meie teame, kui ta saab arwalikkus sanud, et meie Temma sarnatsed peame ollema; sest meie same Tedda nähha nenda kui Temma on.“ 1 Joani 3, 1. 2.

3.) „Ei ükski, kes Jummalast on sündinud, ei te patto, sest Temma seme jääb Temma

sisse, ja ta ei woi patto tehha, sest ta on Jummalast sündinud." 1 Joan. 3, 9.

4.) „Sest peate teie Jummalala Waimo tundma: igga Waim, kes tunnistab, et Jeesus Kristus on lihha sisse tulnud, se on Jummalast." 1 Joan. 4, 2.

5.) „Iggaüks, kes armastab, se on Jummalast sündinud, ja tunnistab Jummalat." 1 Joan. 4, 7.

6.) „Iggaüks kes ussub, et Jeesus on Kristus, se on Jummalast sündinud, ja iggaüks kes Sedda armastab, kes tedda on sünnitanud, se armastab ka sedda, kes Temmast on sündinud." 1 Joan. 5, 1.

7.) „Keif, mis Jummalast on sündinud, woidab mailma ärra, ja meie usk, se on se wõimus, mis mailma on ärrawõitnud. Kes muido on, kes mailma ärrawoidab, kui agga se, kes ussub, et Jeesus Jummalala Poeg on." 1 Joan. 5.4.5.

8.) „Sedda ollen ma kirjotanud teile, kes teie ussute Jummalala Poia nimme sisse et teie peate teädma, et teil iggawenne eäo on, ja et teie peate uskma Jummalala Poia nimme sisse. 1 Joan. 5, 13.

9.) „Meie teame, et ükski, kes Jummalast on sündinud, ei te mitte patto, waid kes Jummalast on sündinud, se hoiab ennast, ja se tigge ei putu temmasse mitte." 1 Joan. 5, 18.

Nende kirjatummistamiste sees nimmetakse iggawest ello, elluks Jummalast, ja sünnitamiseks ehk sündimiseks Jummalast. Misugguse ne sündimise juures peaks öiete käl wahhet

tehtama sünnitamisse ja sündimisse wabhet. Kui iggawenne ello kül sünnitud, agga weel ei olle sündinud, ei olle ta siis weel mitte nähtaw, ei sa ka seestpididise tundmissese weel mitte; sest need wäljaspididised tundmissese mǎrgid on weel waiak, ni kui ühhe lapse jures emma ihhus temma olleminne ka weel nǎggematta on, ehk kül emmast ikka ennami ja ennami sedda árratunnusse, ja ehk nisuggune ilma sündimatta lapsokse ka isseennesest weel middagi ei tea. Agga on se iggawenne ello sündinud, ta siis saab ka nǎggemissese, saab ikka ennami ja ennami tundmissese mǎrkisi, ja se lábbi ka ikka ennami ja ennami isseennese tundmissese nenda, et ei mitte aina se sündinud laps, waid ka teised woiwad teáda, mis suur ümbermuutminne temmaga on olnud. Agga ei olle ka se jo olnud sündiminne Jummalast siin teikis omma ilmutamisse mǎrkides weel mitte awwalik. Se wast saab illestoussmisses ollema, mil uus sündiminne árrajelletud ihho sees wast táieks nǎggemissese ehk ilmutamissese saab, kui Jesus, meie ello ennast wóttab ilmutada. Sepárrast on need siin üllespandud, Apostlidest nimmetud, se ue sündimissese tuntmissese mǎrgid wágga táhhelepannemisse wáart, ja on ka sesamma, mis járrele meie ennast isseárranis peame lábbifatsuma.

Se ka Sinna nenda, armas ódde! ja wasta enneses járrele, kas feigeist sest, mis Apostlid nende tunnistusse mǎrgiks nimmetawad, ses Jummalast on sündinud, middagi So jures, mis enne ei olnud egga ka So ennesest ei olle, waid waimolikkult úllervelt Sul

sündinud, So seestpiddise innimesse ümber-
muutmist selgeste ülestunnistab.

Süis saad wist keigeennamiste ärraehma-
tama nende tunnistusse märgide ülle, mis
wäliapannewad, et patto peäle ei mötle, egga
ei te patto, egga woigi tehha, sest et süddame-
tunnistus Sulle ütleb, et weel paljo patto
So sees, ja parrast So ärkamist ja pöörmist
Sa paljo weel teinud. Agga mötle ka, et kui
wõttaksid üttelda, et Sul ei olleks patto, Sa isse-
ennast pettaksid ja tõdde ep olleks mitte Sin-
no sees; agga jälle, kui ütleksid, et pat ei
olleks Sinno sees, Sa Jummalat walleli-
kaks süis teeksid ja Temma sanna So sees
ep olleks; (1 Joan. 1, 8. 10) pea süis saad
nende nimmetud uestündimisse märkide tähhen-
damist nende sekordse alles poliko ollemisse
seest ärratundma, ja (Joan. 8, 34 järrele)
leidma, et patto teggema ni paljo on, kui pat-
to sullane ollema. Saad ärratundma, et jo se
praegose uestündimisse seisusse sees, se, kes
ueste on sündinud, mitte nenda ei woi patto
tehha, et ta patto sullane olleks, ja pat keel-
matta temma ülle woiks wallitseda; et temma
ühhe ärratuntud patto sees, ilma sedda kahhet-
sematta eddasi lähhaks, et temma omma patto
ei kahhetseks egga tunnistaks; ennese peäle
tõeste ja kowwaste ei kaebaks, süüd ja kohhut
ennese peäle ei moistaks; süddamest armo ja
andeksandmist ei otsiks; ommast langmisest ei
touseks, üllekohtust ei jättaks, ja keige kurja eest
ennast ei wõttaks hoida. Nenda sedda nāme
neist Jummalat meestest Sawetist Johawatist,
Hisklast, Petrussest ja mitmest teistest weel.

Agga kes, ehk ta Kristusse nimmet kül nim-
metab, ikka weel patto sullane on, ja ei jätta
ommad ärratuntud üllekohhud mahha egga
tahhagi neid mahhajätta; kedda Issand om-
maks ei tunne ärra; ei olle sellel Jummata
kindta alluse pitsari märk weel mitte, ja ei
olle ehk weel mitte ueste sündinud, ehk ta on
üks kaksford ärrasurnud ja wäljajuurdund pu.

Selle järrele on meil meie isseennese läbbi-
fatsmist ettewõtta. Selle järrele saad pea leid-
ma, kas ueste olled sündinud, ehk kas alles
selle seisusse sees olled, kelles ilmale olled sün-
dinud, olgo kül et kaswatamisse, ilmalikko
targa õppetamisse ja ärrasillitamisse läbbi,
kaunimaks ja wisakamaks tehtud. Agga olled
tännamisse ja süddame rõmoga ärratunnud
keif sedda head, mis Jummal. So peäle hal-
lastes, on Sulle teinud, siis põra omma sil-
ma ärra sest, mis tagga on, ja sirruta ennast
wälja selle järrele, mis ees on, ja kellest So
südda Sulle tunnistust teeb, et se alles Sust
on kättesamatta; agga Jummal woib ka
Sulle anda. Eest samisse sees olleme siin keif,
agga mitte et olleksime täieste jo kätte samud;
otsega ka meie õnnistus siin Ma peäl ennam
ühhe kindla lotusse, kui ühhe täieste jo kätte-
ladud maitsemisse sees on asset, ja ni kui
keif meie õigus isse siin, ennam kindlas uskus,
kui naggemisses on.

Meie nüüd põrame ennast omma kolman-
dama tähhele pannemisse asja pole, ja küssime:

III. Kes on Kristusse pärralt, Kristusse
sees, ja üks Temma ommadest?

1.) „Kes ial minno Issa tahtmisse järrele

teeb, kes taewas on, sesamma on minno wend, ja õdde, ja emma." Mat. 12, 50.

2.) „Kes minno sisse jääb, ja minna temma sisse, se kannab palju wilja; sest minnota ei woi teie ühtegi tahha." Joan. 15, 5.

3.) „Kui teie minno sisse jâte, ja minno sannad teie sisse jäwad, siis pallute teie, mis teie ial tahhate, ja se peab teile sündima." Joan. 15, 7.

4.) „Olleksite teie mailmast, siis armastaks mailm omma; agga et teie mailmast ep olle, waid minna ollen teid mailmast ärrawakitse nud, sepärrast wihtab teid mailm." Joan. 15, 19.

5.) „Kui teie minno sanna sisse jâte, siis ollete teie tõeste minno jüngrid, ja sate tõt tunda, ja se tõdde peab teid wabbaiks tegge ma" Joan. 8, 31. 32.

6.) „Teie ep olle mitte lihha sees, waid Waimo sees, kui agga Jummalala Waim teie sees ellab; agga kennek ep olle Kristusse Waimo, se sin nane ep olle mitte Temma pärralt." Joan. 8, 9.

7.) „Sest ni mitto, kui Jummalala Waimo läbbi juhhatakse, needsinna sed on Jummalala lapsed. Sesamma Waim tunnistab meie waimoga, et meie olleme Jummalala lapsed." Rom. 8, 14. 16.

8.) „Kui kegi Kristusse sees on, siis on ta uus loom; wannad asjad on möda läinud, wata, keik on ueks sanud. Agga se on keik Jummalast, kes meid on isse ennesega ärraleppi tanud Jesusse Kristusse läbbi, ja on meile ärra leppitamisse annetit annud." 2 Kor. 5, 17. 18.

9.) „Sest teie ollete teie Jummalalapsed usso läbbi Kristusse Jeesse; sest mitto teid on ristitud, teie ollete ennast Kristussega ehitanud.“ Kal. 3, 26 27.

10.) „Sest Kristusse Jeesse ei masta ümberleikatud egga ümberleikamatta, waid uff, mis armastusse läbbi teggew on. — — üks uus loom.“ Kal. 5, 6. Kal. 6, 15.

11.) „Ugga kes Kristusse pärralt on, need on omma lihha risti lõnud ihhaldamistega ja himmudega.“ Kal. 5, 24.

Armas õdde! Siin on Sulle ta kaunis loid pühha Waimo tunnistamisst meie küssimisse asja peäle. Püüdtem neist nüüd arro, need-sinnatsed Piiblisalmid monne küssimisega selle tarwis nimmetades.

a.) Kas teen taewa Jäsa tahtmist, mis on, et iggamees peab pattust pöörma; et teie inimesed saaksid aidatud ja tõetundmissele tulles, mis ka minnule Poia läbbi kulutakse: Parranda meelt ja usso armoõppetust. Kas nüüd pöran pattust ümber õigussele, wallest tõele? Kas lassen ennast aidata Temma läbbi, kes ainouksi õiete woib aidata; ehk tahhan wahhest isse ennast aidata, isse ennast õigeks tehha? Kas püan tõe tundmissele, se ilmutud Piiblisanna, ja issearranis Jeesse Kristusse tundmissele tulla, kes se tõdde isse on, ja teige ilmutud tõe walguis ja paiste? Kas prugin ka sedda mulle antud aega ja joudo selle tarwis?

b.) Kas kannan paljo wilja? Ehk ollen

wiljakandmatta pu? Kaswab Waimo kasso miunust wälja, mis on armastus, rõõm, rahho, pitkmeel, heldus, headus, truus, tassandus, kassinus? Ehk on minnust ennam ehk wähhem arowalikkud lihha teud, mis on abbiellorikminne, horus, rojus, fimalus, woõra jummalatenistus, noidus, waen, riud, kadde wihha, wihhastellessed, riidlemissed, lahkumissed, seggased õppetussed, kaddedus, tapmissed, liigjominne, prassiminne, ja mis nende sarnatsed on?

d.) Kui ma middagi teigest süddamest tahhan, kas sesamma tahtminne saab süddamestikkus palweks, ja kas mulle siis antakse, mis ollen pallunud? Ehk kas ma ei pallu mitte ja ei kuulda mind ka mitte? Ehk kas ma pallun rummalaste, ja mind ei kuulda sellepärast mitte?

e.) Kas tinnen ka middagi mailma wihhast, ja ei mitte monne arowalikko eksitusse ehk süpärast, waid sellepärast et ma mailmast epolle, et ma mõttedes, sannades ja teggudes mitte eunam ni kui enne, ennast temma pole ei hoia? — Ehk ollen mailmast armastud ja fidetud? —

g.) Kas jään Jeesusse sanna jure, ja findlaste, ja kas ma ussun Tedda sanna peäle, iggaühhe sanna peäle, ja siiski, kui ma teikist ka täit arro isse ei sa? Ehk kas jään ni kaua agga Jeesusse sanna jure, kui selget arro sestsaan, ehk ni kaua kui ükski teine mulle sedda tühaks ei rāgi, ehk ärra ei naera egga pilka? Kas õppin Temma sannade tōt ka ikka ennam ärratundma, se on, sestpidi oimmas süddames ja meles ikka selgeminne ärrakatsma, ikka

parreminne moisma, ja tõeks, ellotõeks neid leidma? Kas nenda ärratuntud tõdde teeb mind ka ikka enam ja enam wabaks uskmatamelest, ebbausust, katsepiddi mõtlemisest, feigest kahhemahhel ollemisest, pimmedussest, kiusatussest, ja feikist furjast enneseleõppind wiisidest?

h.) Kas ollen waimolikkus ehk libhalikkus meles? Kas mul on ello ja rahho, ja ka se nou ello ja rahho ennesele hoida ja üllespidada? Ehk ollen furnud? Kas seisan sallaja ehk arwalikkult wastases meles Jummal ja Temma sanna wasto, ja tahhan mailma sõber olla? Ellab Jummal, se on Kristusse Waim mo sees? Ehk wallitseb mailma waim ja meel mo sees?

i.) Aiab mind ka Jummal Waim? Kas Ta mind aiab süddamelikko palwele? Aiab Ta mind Jummal sanna luggema, kuulma, tähhele pannema ja ikka Jummal sanna järrele teggema? Kas Ta mind aiab julge lotussele Jummal peäle, kannatussele, teggema armastussele, leppimisse melele, ausa wiisidele, truussele feiges teggemisses, meleparrandamisse ja ussosanakulmissele? — Kas mul on lapselik ehk sullase waim? Kut mul ei olleks trahwi karta, kas ma siis ei kardaks patto ja furja tehha Jummal ees? Kas woin lapselikko Waimoga Jummalat palluda ja Tedda, kes ennast Jesusse sees on ilmutanud, ommaks armsaks Issaks (Abba) nimmetada? — Kas mul ka jo pühast Waimust, sest toe Waimust on sedda tunnistust süddamesse antud, et ma ollen Jummal laps ja Temma päralt?

k.) Kas ma olen uus loom? Kas wanna on mõda läinud, ja keif mo sees ues sanud? Kas nisuggune tõssine süddame- ja mele-uenda- minne ehk ümbermuutminne on sündinud mo sees, mis ei olle innimessest egga temma tarkus- sest, waid üsna Jummalalla ellawast sannast, ja temma ärratamisest, ellawaks teggemisest ja walgustamisest? Kas sesinnane seestpiddine ümbermuutminne on aina mo seestpiddises märkamisses, ehk ka mo tahtmisses, ja püüdis- misse, mo sowimisses, ja lootmisses sees sündi- nud? Ehk on mo laew ikka weel omma wan- na foorma täis, uut lippo agga üllespannud?

l.) Kas nenda olen ristitud, et Kristust olen ümberpannud? Kas ühhendan omma ristmissesga süddamelikko usko surewa Önnis- teggia ja üllestoussnud Wabhimehhe ja Kun- ninga Jesusse sisse? Kas ussun ja tunnen ommas ristmisses ennast lapses üllestõtmisse ja pattude täielikko ärrapessemisse jummalikko pandi ollewad sanud, ja mis suur arm ja õnnistus sega mo ossaks on?

m.) Kas olen agga wäljaspiddise ristmisses ja nisugguste wahhette läbbi, teine neist, kes ei olle ristiinnimesed? Ehk on mul sedda pat- tustpõõrmisse ning usforistmist, mis on se õige täielinne ehk se uesunnitamisse ristminne, kel- lega ma ellawat usko, mis armastusses Jesusse, ja wendade ja keifide innimesie wasto teggew on, olen sanud ja ka wastowotnud?

n.) Kas lihha keige ihhaldamiste ja him- mudega on risti lödud minno sees? — Kas se huffatus, mis on mo külge sündinud; kas mo keigearmsam pat, wõimad ennast mo sees

ligutada ilma sedda minnust tundmatta, ilma et mul sest on halle meel ja sedda kahhetzen? Kas lihha himmo, filmahimmo ja ellofõrkus woimad mo sees ennast ligutada ja teggemad olla ilma minno tundmatta, kahhetsematta ja wastoseismatta, ehk kül mitmed neist, kes minno ümber on, sedda selgeste kül näwad ja tundwad, monnedgi wallo sest tundes, ja ka neidsuggusi on, kes selle parrast minnust ennast emale hoidwad? Ehk kas astun iggast üllekohtust taggasi, ni pea kui tunnen, tedda mo sees touswad?

Armas, kallis õdde! Sedda möda kui nende küssimiste peäle Jummalä Waimo ja sanna jarr le, omma süddame-tunnistusse ja pühha Waimo õigeks kiitmissäga woid kosta, sedda-möda woid ja saad ka uskuda:

a.) et olled Jäsusse õdde ehk emma. b.) Et olled Emma sees ja jãäd ka Emmasse ja Emma sannad jãwad Sinno sisse. d.) Et olled Jäsussest ärrawallitsetud siit mailmast e.) Et olled Emma õigest jüngrittest. g.) Et olled Emma. h.) Et Jummalä laps olled. i.) Et olled Kristusse sees. k.) Et Kristussega olled ümberpandud. l.) Et olled uus loom m.) Et olled Kristusse parrast. —

Minna sowin keigest süddamest, et Sa süddamelikko tãnnamisse ja rõnoga tãiema ussowalausele keigest sest woiksid sada, ja et Sa sest, mis Sul alles waiak, ei mitte kurwa taksipiddimõttete peäle se armo parrast, mis olled sanud, egaa ka se õnsa, So sees sündinud ümbermuutmisse parrast, ennast ei an-

nafs juhhatada ja fata ; waid paljo enneminne
 Feifis asjus omma pühha ja trui Pea, Kris-
 tusse Jესusse jure, et ifka sedda ennam isse-
 ennese parrandamisfes, armastusses woiksid
 fasmada, ja sedda önnist lotust kinnipiddada,
 et kui Sa Temma pole ennast hoiad, Temma, ni
 kui Sa sedda tootand, Sind ei ial jätta, Temma,
 Sinno Pea, ja Sinna, Temma like. Amen.

A-205

